

N:o 6.

Af herr Lithander, angående uppförande å Helgeandsholmen af en byggnad för Riksdagen, riksbanken, riksgäldskontoret och justitieombudsmansexpeditionen, m. m.

Då jag nu tillåter mig att väcka motion i en fråga, hvilken, redan af flere föregående Riksdagar behandlad, senast vid fjorårets Majriksdag blef i en kongl. proposition framlagd, men då icke, oaktadt utskottets tillstyrkan och Första Kammarens bifall, vann sin lösning, hoppas jag att detta ej måtte uppfattas såsom bristande grannlagenhet hvarken mot regeringen eller mot Riksdagen.

Denna min motion afser uppförande af nytt riksdags- och riksbanks- hus å Helgeandsholmen, och de skäl, hvilka föranleda mig att bringa detta förslag under Riksdagens förnyade pröfning, skall jag söka att här nedan angifva.

Enär frågan om nybyggnad af ofvannämnda begge hus torde kunna räknas till sådana frågor, hvilka väl kunna till en tid undanskjutas, men hvilkas snara lösning dock obestriddigen är en trängande nödvändighet, så synes det mig riktigt att redan nu ånyo ställa detta spörsmål på dagordningen, med framhållande af sådana omständigheter, som möjligen icke förut blifvit beaktade, och af flera synpunkter, från hvilka saken torde böra skärskådas. Emellertid skulle väl knappast min egen lifliga öfvertygelse om önskvärdheten deraf att Riksdagen beslutade att på Helgeandsholmen uppföra nytt riksdags- och riksbankshus, ensamt utgjort tillräckligt skäl för mig att väcka motion derom, men då jag har välgrundad anledning tro, att inom Riksdagen samma mening delas af ett stort flertal, i verkligheten vida större, än hvad voteringen vid fjorårets Majriksdag angifver, så har min tvekan derigenom blifvit häfd.

Den utgång, frågan erhöll vid förra riksdagen, torde nemligen i viss mån hafva berott på de säregna förhållanden, som då existerade, ty det bör icke för någon vara obekant, att vid Majriksdagens början det kongl. förslaget om uppförande af nytt riksdags- och riksbankshus på Helgeandsholmen helsades med mycken glädje, och att det stora flertalet ledamöter af Riksdagens båda kamrar, man och man emellan, uttalade sin benägenhet att biträda ett förslag, som så länge stått på dagordningen, och hvars nödvändighet väl knappast någon ville bestrida, ehuru olika meningar dock fortfarande voro rådande i afseende på sättet att lösa frågan. Den omständigheten, att Majriksdagen var samman kallad med hänsyn, snart sagdt uteslutande, till en speciel national-ekonomisk angelägenhet, gjorde Riksdagen i allmänhet mindre benägen att utreda eller lösa några som helst andra frågor af större betydighet, hvadan intresset för det kongl. förslaget så småningom afsvalnade, och innan frågan i riksdagens elfte timme kom till afgörande, hade åsigterna hunnit undergå sådan vexling, att det kongl. förslaget afslogs.

Under den debatt, som egde rum vid frågans behandling i Andra Kammaran, motiverade flere af kammarens ledamöter sitt afslag med uttalad farhåga, dels att kostnaden för de föreslagna byggnaderna skulle komma att vida öfverstiga den i Kongl. Maj:ts nådiga proposition beräknade totalsumman, och dels att man inför sina valmän icke skulle kunna rätt väl försvara sitt handlingssätt, i fall man, i stället för att söka lösa den med så stort intresse följda tullfrågan, blott hade beviljat stora anslag för åtskilliga ändamål, hvadan det ansågs, att man borde öfverlemna åt en Riksdag, som blifvit vald i vanlig ordning för tre år, att härutinnan besluta.

Granskar man de kostnadsberäkningar öfver Helgeandsholmens ordnande och bebyggande på sätt som nu är i fråga, hvilka beräkningar blifvit genom komiténs försorg af sakkunnige och erfarne män uppgjorda, så skall man genast finna, att beloppen ingalunda behöfva ökas, utan att tvärt om minskning deri borde kunna åstadkommas, alldenstund beräkningarna grundats på mycket högre pris å så väl materialier som arbete, än som nu äro gällande. Man har kalkylerat rundligt, just för att kostnaderna *icke* skulle behöfva öfverskrida de beräknade beloppen. Visserligen är den summa, som erfordras för inlösen af bazarbyggnaden, ännu icke möjlig att till bestämd siffra uppgifva, men då den blifvit beräknad till 250,000 kronor, torde man väl icke befara att synnerligen mycket hafva misstagit sig. Skulle mot förmodan bazarbolaget icke anse sig tillfredsstäldt med denna summa såsom godtgörelse för ett frivilligt afstående af bazaren, utan staten sålunda nödgas att expropriera densamma, så torde expropriatio-

nen dock icke böra företagas förr än efter omkring sex års förlopp. Vid denna tidpunkt kunna icke samma höga beräkningsgrunder vara gällande som nu, ty det är oundvikligt, att den minskning af trafiken i bazarbodarna, som förorsakas dels genom olägenheterna af byggnadsarbetet och dels derigenom, att en stråkväg öppnas vid holmens vestra ända, då Drottninggatan medelst broar förbindes med Mynttorget, måste menligt inverka på frekvensen i bazarens butiker, så att dessa följaktligen icke kunna undgå att falla i värde. Vid beräkning af den summa, som skulle komma att framgå af en möjligen förekommande expropriation, får man icke förglömma en omständighet, som under frågans behandling i Första Kammaren förra året af en talare framhölls, nemligen att bazarbolaget har att uppbära ersättning blott för sjelfva byggnaderna, men icke för platsen, och att de inkomster, bolaget har, äro inkomster af byggnaderna *jemte* tomten, men hvad det skall hafva betalt för är sjelfva byggnaderna *utan* tomt.

Det oafvisliga behovet af ett nytt riksdagshus, tillräckligt och lämpligt för sitt ändamål, der ej heller riksdagsledamöternas helsa äfventyras, är säkert för hvar och en så klart, att mycket ordande derom må anses obehöfligt, synnerligast som flere föregående Riksdagar på det mest talande sätt bevisat tillvaron af detta behof genom att afsätta så stora belopp för uppförande af nytt riksdagshus, att hvad som ytterligare kan vara nödigt att af statsmedel dertill anslå, inskränker sig till en jemförelsevis liten summa, hvilken icke på ens nämnvärdt sätt kan komma att tynga på budgeten. Deremot vill det synas, som om det lika trängande behovet af nytt riksbankshus, beläget på en för bankrörelsen fördelaktig plats och inrymmande tillräckliga och tidsenliga lokaler, icke blifvit af Riksdagen så beaktadt, som Riksdagens skyldiga omtanke om riksbankens bästa väl må anses kräfva, hvadan jag vågar fästa Riksdagens synnerliga uppmärksamhet derpå, att ett längre qvarhållande af riksbanken på dess numera särdeles olämpliga plats, sedan hufvudstadens handel och rörelse väsentligen dragits åt annat håll, måste vara af skadlig inverkan för bankens verksamhet, samt att de lokaler, i hvilka riksbanken är inrymd, redan länge varit synnerligen otjenliga och otillräckliga, i följd deraf att rörelsen vuxit och tidsförhållandena framkallat nya anordningar vid allmänhetens betjenande. Den trafikerande allmänhetens berättigade anspråk kunna lika litet af riksbanken som af andra allmänna inrättningar i längden lemnas utan afseende, och det kan ju icke bestridas, att anspråken äro berättigade, då man fordrar, att nationalbankens hufvudkontor icke allenast skall vara centralt beläget, utan ock att dess lokaler skola vara för den tra-

fikerande allmänheten lätt tillgängliga äfvensom rymliga, ljusa, sunda och i öfrigt för sina olika ändamål fullt lämpliga. De nuvarande riksbankshuset, belägna i sydöstra hörnet af Stockholms äldsta stadsdel, inklämda mellan tvenne smala och mörka gränder och till följd af dålig byggnadsgrund ganska bristfälliga, hafva redan för länge sedan varit för bankens ändamål alldeles olämpliga, hvarom man lätt öfvertygar sig, derest man på stället undersöker förhållandena. Man skall då finna, att ingendera af bankhusens bottenvåningar varit möjlig att använda till sådana lokaler, som af allmänheten mest trafikeras, enär med undantag af vaxlingskassorna alla expeditionslokaler måst förläggas två trappor upp. Att tillträdet till bankens öfre våningar är för allmänheten synnerligen besvärligt, det är nog bekant för hvar och en, som passerat bankens inkrånglade trappor, men deremot undgår det måhända mången, att bankhusens inre olämpliga indelning gör det fullkomligt omöjligt att der vidtaga så förståndiga och praktiska anordningar, som äro oundgängligen nödvändiga, dels för att kunna på ett tillfredsställande sätt betjena allmänheten och dels för att kunna åvägabrunga nödigt sammanhang mellan de olika expeditionslokalerna m. m. De svårigheter af mångahanda slag, den tidspilan och de många obehag, som olämpliga lokaler förorsaka vid utöfvandet af en vidtomfattande bankrörelse, hafva riksbankens herrar fullmäktige och tjänstemän länge fått vidkännas i högre grad än som varit nyttigt eller med billighet öfverensstämmande.

Följderna af en möjligen inträffande eldsvåda i de nuvarande bankhusen skulle kunna blifva enormt förlustbringande för svenska staten, och den otillräckliga trygghet, som säkerhetshvalfven der innebära, är äfven högst anmärkningsvärd.

Oaktadt ifriga bemödanden har det hittills icke lyckats herrar fullmäktige att utom Helgeandsholmen finna en i alla afseenden lämplig byggnadstomt, som för riksbankens behof kunnat förvärfvas. Den senast påtänkta platsen, nemligen det så kallade »Bergstrahlska» husets tomt, torde möjligen kunna för ifrågavarande ändamål användas, ehuru den väl ingalunda ens tillnärmelsevis kan i afseende på centralt och fritt läge, rymlighet samt trygghet mot eldfara erbjuda samma fördelar som Helgeandsholmen. Bergstrahlska tomten blifver dock så dyr, att den härutinnan öfverträffar hvarje annan förut ifrågasatt plats, nemligen omkring 1,300,000 kronor, hvadan totalsumman för tomt och riksbankshus skulle belöpa sig till omkring 2,500,000 kronor, alltså mer än en tredjedel af hela kostnaden för Helgeandsholmens bebyggande med både riksdags- och riksbankshus samt hofstallets nybyggande m. m. För den händelse Riksdagens beslut skulle utfalla så, att det nya riksbankshuset

skulle byggas på den tomt, der Bergstrahlska huset nu ligger, och det nya riksdagshuset uppföras å artilleriplanen, så skulle visserligen kunna inträffa, att detta låte sig göra för ett något lägre sammanlagdt belopp, än det som kräfvades för dessa byggnaders uppförande på Helgeandsholmen, men det må dock ifrågasättas, huru vida någon enda af Riksdagens ledamöter skulle känna sig fullt tillfredsstäld med ett sådant beslut. Det läge, riksbankshuset i sådant fall erhöles, vore ingalunda det för dess rörelse mest gynnsamma; dessutom blefve endast tvenne sidor af huset fria, enär de andra tvenne komme att ligga vid tränga gator och sålunda skymmas af motstående hus. Tryggheten för eldfara blefve föga större än den är för riksbankens nuvarande hus, hvadan valet af denna för öfrigt mycket dyra tomt i alla händelser vore att betrakta som en nödfallsutväg, genom hvilken ett fullt godt resultat omöjligen står att vinna.

Då det väl icke kan betviflas, att riksbankens herrar fullmäktige grundligt och med största sakkäthed öfvervägt denna fråga och skärskådat den från alla synpunkter, icke minst de praktiska fördelarnes, så torde, vid det förhållande att herrar fullmäktige obestriddligen äro Riksdagens förtroendemän, deras mening väga tungt, så mycket hellre som det är allmänt bekant, att de *enigt* och ifrigt förorda Helgeandsholmen framför alla andra platser, dit det varit eller kan komma i fråga att förlägga riksbanken.

Mot riksdagshusets uppbyggande på artilleriplanen kunna andragas många beaktansvärda skäl, bland hvilka jag tillåter mig särskildt framhålla, att artilleriplanen måste anses såsom ett ganska aflägsset läge, och att i följd deraf riksdagshuset, om det komme att derstädes uppföras, skulle blifva allt för långt aflägsnadt från rikets embetsverk, en omständighet så mycket mer anmärkningsvärd, som Riksdagen, under det den är samlad, behöfver ständig kommunikation med embetsverken. De likaledes framställda förslagen om användning af teatertomten, Skeppsholmen och öfre delen af Kungsträdgården m. fl. äro allt för orimliga för att kunna räkna på sympatier hos Riksdagen. Hvad återstår då mer än Helgeandsholmen, och i detta fall om någonsin bör man kunna säga: »det bästa är godt nog».

De praktiska fördelar, hvilka Helgeandsholmen erbjuder för ifrågasvarande ändamål framför hvarje annan plats, äro lätt insedda, om man blott besinnar, att denna holme är den mest centrala punkt i hela Stockholm, och att den derjemte, ehuru belägen i hjertat af hufvudstaden, likväl är oberörd af dess *störande* trafik, dess läge är sundt, fritt och ljusst.

Att det äfven skulle i hög grad bidraga att försköna vår hufvudstad, derest Helgeandsholmen blefve ordnad på sätt Kongl. Maj:t under fjorårets riksdag föreslog, derom borde väl icke finnas något tvifvel.

All anledning synes mig alltså vara att lifligt önska frågans lösning på det föreslagna sättet, och detta borde så mycket lättare nu kunna ske, som, enligt hvad jag kan finna och här nedan skall söka visa, icke några ekonomiska hinder uppresa sig deremot.

Man bör icke förbise, att frågan nu hufvudsakligen gäller användning af de summor, som redan blifvit för ändamålet anslagna, hvilket ju icke kan hafva något ofördelaktigt inflytande på den ekonomiska ställningen i landet utan snarare tvärt om.

Den jemförelsevis anspråkslösa summa, som nu begäres i årligt anslag under loppet af sju år till fyllnad i det erforderliga totalbeloppet, är icke af den betydighet, att den kan anföras såsom giltigt skäl *mot* förslaget.

De medel, som riksbanken har att använda för ändamålet, kunna tagas i anspråk, utan att den ringaste minskning af bankens rörelsekapital eller den s. k. bankovinsten behöfver ifrågakomma, enär summan länge stått disponibel för inlösen af gamla, helt visst för länge sedan försvunna sedlar. Ej heller får man förbise det förhållandet, att frågan gäller icke allenast att bereda rum åt riksdag och riksbank, utan att den äfven gäller att skaffa egna lokaler åt de rikets embetsverk, hvilka nu äro inrymda i privata hus i hufvudstaden, men hvilka kunna och böra erhålla sina lokaler i det nuvarande riksdagshuset, då det en gång blir dertill ledigt.

Det är onekligen i hög grad önskligt och behöfligt att iakttaga sparsamhet med statens medel, och jag vill ingalunda förorda något, som innebär ett frångående af denna princip, men tillåter mig dock med afseende på ifrågavarande viktiga angelägenhet erinra derom, att, då det nu gäller att för en oberäkneligt lång framtid tillförsäkra Riksdagen, riksbanken och åtskilliga rikets embetsverk välbelägna och ändamålsenliga arbetslokaler, det är af långt större vikt, att de anordningar, som för dessa ändamål vidtagas, blifva till alla delar lyckade, så att de kunna bestå inför nutidens och efterverldens dom, än att för vinnande af en tillfällig besparing i utgiftsumman man t. ex. vid valet af byggnadsplats föredrager en mindre lämplig men något billigare framför den ojemförligt bästa.

De af sakkunnige män uppgjorda kostnadsberäkningar för uppförande af ifrågavarande byggnad å Helgeandsholmen upptaga följande summor:

Planering af mark och grundläggning för riksdagshuset	Kr.	482,700: —
Uppkörsväg till huset	»	47,280: —
Ordnande af stränderna	»	759,630: —
Den omgifvande markens ordnande	»	110,750: —
Oförutsedda utgifter m. m. omkring 15 procent	»	209,640: —
		<hr/>
	Kr.	1,610,000: —
Härtill kommer <i>dels</i> kostnaden för grundläggning för den för riksbanken afsedda tillbyggnad	Kr.	175,000: —
<i>dels</i> kostnaderna för nya broar till holmen, nemligen: Ny bro öfver stallkanalen	Kr.	60,000: —
Ny bro i Drottninggatans förlängning	»	160,000: —
		<hr/>
	Kr.	220,000: —
Oförutsedda utgifter m. m. 15 procent	»	33,000: —
	»	253,000: —
Kostnaden för uppförande af riksdags- och bankhuset	»	2,922,500: —
Kostnaden för ett nytt hofstall å artilleriplanen	»	990,000: —
och för ett vaktstall i slottets närhet	»	80,000: —
Ersättande af det för landtförsvarets behof disponerade förra artilleristallet vid artilleriplanen och för in- lösen af egendomen n:r 6 i kvarteret Bodarne.....	»	55,000: —
Inlösen af bazarbyggnaden å Norrbro.....	»	250,000: —
Till inlösen af tvättinrättningen vid Norrström m. m. för utjemning af summan	»	64,500: —
		<hr/>
	Kronor	6,400,000: —

Uti dessa summor kan otvifvelaktigt minskning åstadkommas, derest byggnadsföretagets utförande, såsom med säkerhet kan antagas, blifver väl ordnad och sorgfälligt öfvervakadt samt anförtrodt åt skickliga och samvetsgranna män. *Under alla förhållanden bör totalsumman icke få öfverskridas, utan af Riksdagen fastställas såsom maximum, för hvilket det hela skall vara fullbordadt inom omkring sju år, från den dag, ritningarna blifva af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret godkända.*

De summor, hvilka redan blifvit af Riksdagen afsatta för ändamålet, uppgå vid innevarande års slut med derå upplupna räntor till .....

	Kr.	2,900,000: —
Riksbanken har likaledes för ändamålet afsatt	»	1,000,000: —

Det är emellertid beräknadt, att riksbankens hus, om det uppfördes på Bergstrahlska husets tomt, skulle komma att kosta minst 2,500,000 kronor. Utan att ifrågasätta att riksbanken skulle bidra med ett så

Transport	Kr.	3,900,000: —
-----------	-----	--------------

	Transport	Kr. 3,900,000: —
högt belopp, så finnes dock skäl för att bidragssumman må närma sig detsamma då banken kan få sitt hus uppfördt på den för banken vida värdefullare platsen å vestra delen af Helgeandsholmen, hvadan riksbanken torde af sådana medel, som blifvit afsatta för inlösen af gamla sedlar, men hvilka medel för nämnda ändamål numera sannolikt icke behöfva tagas i anspråk, ytterligare bidraga med	Kr.	750,000: —
Alltså skulle det hela, som behöfver begäras i anslag, utgöra 250,000 kronor per år under loppet af 7 år eller	»	1,750,000: —
	Kr.	6,400,000: —

Det vore likväl ett stort misstag, i fall man ansåge sig icke hafva vunnit mer med förbrukningen af ofvanstående summa än nytt riksdags- och bankhus, ty värdet af de egendomar, som härigenom kunna disponeras för andra ändamål, måste frändragas summan, nemligen:

värdet af det gamla riksdagshuset	Kr. 800,000: —
af riksgäldskontoret	» 245,000: —
och af riksbankens begge hus	» 500,000: —
	Kr. 1,545,000: —
Alltså utgifves för nya riksdags- och riksbankshuset i verkligheten blott	Kr. 4,855,000: —

Efter hvad man kan döma af föregående Riksdagars öfverläggningar i denna fråga, torde största betänkligheterna komma att gälla beviljandet af de summor, som krävas för uppförande af nytt hofstall på artilleriplanen samt ett vaktstall i slottets närhet m. m., men dervid borde man dock äfven taga i betraktande hvad som är egnadt att häfva dessa betänkligheter. Den plats, der hofstallet och dertill hörande bostadshus nu äro belägna, är obestriddligen för sitt ändamål den bästa möjliga, såsom varande i kongl. slottets omedelbara närhet, hvilket deremot ingalunda kan sägas vara händelsen med artilleriplanen med sitt från slottet ganska aflägsna läge. Men då Hans Maj:t Konungen bortser från denna sin fördel och i onisskännelig högsint afsigt att bereda staten tillfälle att komma i besittning af den för uppförande af riksdags- och riksbankshus förträffligaste plats, som i hela Stockholm finnes, och hvilken genom en dylik anordning skulle komma att i hög grad försköna hufvudstaden på ett sätt, som väl borde glädja och tilltala hvarje svensk,

så bör man väl finna sig i att bestrida de kontanta utgifter, som af den ifrågasatta fördelaktiga förändringen måste blifva en gifven följd, synnerligast som man erhåller snart sagdt de värdefullaste tomter i Stockholm mot aflägsna andra af mycket mindre värde.

Hans Majestät Konungens tomter på Helgeandsholmen, hvilka blifvit Riksdagen erbjudna, torde innehålla cirka 35,000 qvadratfot. Då man nu känner att Bergstrahlska tomten, hvilken blott är omkring hälften så stor, icke kan förvärfvas för ett lägre pris, inalles, än cirka 1,500,000 kronor, så torde ju lätt inses, att godtgörelse erhållits för det nya hofstallet — och derutöfver.

Det är obestriddigt, att den summa, som hofstallets uppförande på Artilleriplanen kräfver, kan anses vara ganska hög, men att den skulle utgöra hinder för svenska Riksdagen att åt sig och riksbanken uppbygga nya, oundgängligen behöfliga hus, det är en uppfattning, som man må hoppas icke skall komma att göra sig gällande. Dessutom kan med säkerhet antagas, att, derest Riksdagen för sin del visar sig benägen att lösa frågan, den nog skall röna tillmötesgående så väl i afseende på bemödande att reducera kostnaderna som i öfriga afseenden.

Röster hafva äfven af estetiska skäl höjts mot hofstallets förläggande till artilleriplanen. Man befarar flera olägenheter och främst den, att platsen skulle vanprydvas med en stallbyggnad. Dessa farhågor hafva emellertid ingen grund, ty så väl de estetiska som sanitära intressena blifva nog tillgodosedda, och någon vanprydnad kan så mycket mindre befaras, som det ingår i byggnadsplanen, att boningshuset, 5 våningar högt med vacker fasad, skall förläggas *mot Strandgatan*.

På grund af den uppfattning om frågans stora vikt och betydelse, som jag har och här sökt att framhålla, samt på grund af de talande skäl, som framlades i den kongl. propositionen till fjorårets Riksdag, får jag, under förutsättning och i förhoppning att Hans Majestät Konungen i nåder medgifver, att det i fjor af honom gjorda erbjudandet om afstående af sina tomter på Helgeandsholmen fortfarande må stå Riksdagen till buds, vördsammast föreslå, att Riksdagen måtte fatta följande beslut:

1:o) att en för inrymmande af Riksdagen, riksbanken, riksgäldskontoret och justitieombudsmansexpeditionen afsedd byggnad må uppföras å vestra delen af Helgeandsholmen;

2:o) att för detta ändamål å extra stat beviljas ett anslag, stort sjuttonhundrafemtio tusen kronor, hvilket skall utgå med 250,000 kronor årligen under

7 år (1888—1894), och tilläggas fonden för nytt riksdagshus;

3:o) att såsom godtgörelse för upplåtelse af tomt å Helgeandsholmen för den del af ofvan omnämnda byggnad, som är afsedd att inrymma riksbanken, äfvensom för uppförande af ifrågakvarn del af byggnaden, må af riksbankens medel till fonden för nytt riksdagshus öfverlemnas ett belopp af sjuttonhundrafemtio tusen kronor, äfvensom att efter samma byggnadsarbetes fullbordande dispositionsrätt öfver riksbankens nuvarande tomter med derå befintliga byggnader tilläggas statsverket;

4:o) att af tillgångarne i fonden för nytt riksdagshus äfven må utgå *dels* de belopp, som kunna i vederbörlig ordning varda bestämda att erläggas i lösen för bazarbyggnaden å Norrbro och den i Norrström utmed Helgeandsholmens norra strand befintliga tvättinrättningen, *dels* intill ett belopp af högst 990,000 kronor kostnaden för uppförande af nytt hofstall å artilleriplanen äfvensom af högst 80,000 kronor för uppförande eller anordnande på annat sätt af ett vaktstall i kongl. slottets närhet, *dels ock* de till sammanlagdt 55,000 kronor beräknade kostnaderna för ersättande af det för landtförsvarets behof disponerade förra artilleristallet vid Artilleriplanen och för inlösen af byggnaderna å egendomen n:o 6 i kvarteret Bodarne;

5:o) att totalbeloppet af kostnaderna för hela byggnadsföretaget och dermed sammanhängande utgifter *icke* må öfverskrida den behållning, som uppstår å fonden för nytt riksdagshus, sedan förutnämnda anslag blifvit beviljade;

6:o) att de besparingar i åtskilliga af de beräknade utgiftsbeloppen, hvilka otvifvelaktigt kunna åstadkommas genom goda anordningar och ett sorgfälligt utförande af byggnadsföretaget, må till statskassan återföras;

7:o) att byggnaden, som uppföres i enlighet med genom bankofullmäktiges och fullmäktiges i riksgäldskontoret försorg upprättade och af dem gillade rit-

ningar, skall vara fullt färdig inom utgången af år 1895;

8:o) att artilleriplanen, eller den del af artillerigården, som är belägen emellan Riddare-, Artilleri-, Kaptens- och Sibyllegatorna, äfvensom erforderlig del af tomten n:o 6 i kvarteret Bodarne må, efter afördjande af det å Artilleriplanen befintliga förra artilleristallet, disponeras för uppförande af nytt hofstall, med rätt för Kongl. Maj:t att, för beredande af tjenligare byggnadsplats för hofstallanläggningen, med Stockholms stad träffa uppgörelse om utbyte af det för ändamålet erforderliga jordområde mot vederlag antingen af annan mark vid Artilleriplanen eller ock, efter skeende uppskattning, af motsvarande del af myntverkets till gata afsedda tomt;

9:o) att Riksdagens och riksgäldskontorets nuvarande hus må efter Riksdagens och riksgäldskontorets afflyttning från desamma disponeras för inrymmande deri af sådana statens embetsverk, hvilka sakna egen lokal.

Jag anhåller om remiss af denna motion till vederbörligt utskott.

Stockholm i januari 1888.

P. Em. Lithander.
